

חברים יקרים,

פרשת תולדות, שהיא פרשת יום ההולדת שלי, מספרת לנו על התאומים הראשונים, יעקב ועשו. והיא מספרת לנו על דרמה משפחתית אדירת מימדים, שמהולים בה כאב, פחד, תחרות ואהבה.

אבל, כרגיל, אבוא ואסתור את מה שאמרתי לעיל: פרשת תולדות ממש, אבל ממש לא עוסקת בשום דרמה משפחתית. היא עוסקת בדרמה הפנימית המתחוללת בתוכנו.

כל פעם שאני חוזר לפרשת תולדות אני חוזר לסוגיה האהובה עלי במיוחד: עניין הרצון, הרצון האנושי. ואני מודה... זו הפרשה "שלי", והנושא מעסיק אותי כי לי הסוגיה עדיין לא פתורה.

יעקב אבינו, מה אתה רוצה???

משהו מציק לך. משהו בוער בך. משהו מעביר אותך על דעתך. רואים!

על מה התרוצצתם שם ברחם אמכם? חוסר שקט, הרי, הוא סימן מובהק לרצון לא ברור שלא מצליח להתממש.

ולמה החזקת בעקבו של עשו כשהגיע העת לצאת אל אוויר העולם? חז"ל אומרים שרצית לעכב אותו כי אתה היית אמור לצאת ראשון. זה נכון? זה עניין?

אומרים שהוא נדחף. שהוא ניצל את כוחו ואת חולשתך. אז מה? למה לך הבכורה?

וכשכבר נפל הפור, והוא הגיח ראשון לעולם, מה חשבת לעצמך עם הרעיון ההזוי הזה של קניית הבכורה, בעבור נזיד עדשים או בעבור כל סכום שבעולם? הרי, ממתני אפשר לקנות בכורה?

ולמרות שכולם חושבים שעשו "מכר" לך את בכורתו בעבור נזיד עדשים בגלל שהיה רעב, אל תקנה את זה! כלומר, הוא אכן היה רעב - בכל זאת, הוא היחידי במשפחה שעבד - אבל לא בגלל הרעב הוא עשה אתך את העסקה. הוא פשוט בז לעצם הרעיון שאפשר לסחור בבכורה. הוא כאילו אמר לך, "נו באמת יעקב, די עם השטויות שלך! רד מהעניין הזה כבר ותביא מהנזיד האדום אדום הזה. אתה כל כך רוצה בכורה? יללה, קח! רוצה עוד משהו שאי אפשר לתת בתמורה למה שאי אפשר לקבל?".

זה העניין יעקב, אתה רוצה משהו שאי אפשר לקבל מבחוץ!

כל אחד מבקש לעצמו בעולם שמסביבו את מה שהוא חושב שחסר לו. כי המשהו הזה - כך מספרות לנו המחשבות המתעתעות שלנו - אם רק יהיה לנו אותו, נהיה שלמים!

לא בכדי עשו ויעקב תאומים, ולגמרי לא במקרה הם אינם זהים, אלא הפכים של ממש. לכל אחד מהם יש דבר מה שלאחיו אין. עשו רעב והוא רוצה את הנזיד שנמצא אצל יעקב. יעקב הוא קטן וחלש, והוא רוצה את העצמה ואת הגדולה שנמצאת בידיו של עשו.

ההבדל המרתק ביותר בין שני האחים הוא בתודעתם הקיומית.

עשו, כשמו כן הוא - הוא מגיע לעולם "עשוי" - שלם ומוכן. הוא נולד מכוסה באדרת שער, ממש כמו איש בוגר.

במובן מסוים עֵשׂוֹ דומה לבעל חיים, היוצא מרחם אמו כשהוא הוא "מוכן". לא בכדי נאמר עליו, "כי ציד בפיו". האדם הוא היצור החי היחידי כמעט שמגיע לעולם חסר אונים, כאילו הגיח טרם הבשלה, והישרדותו תלויה לחלוטין ביכולתו להמשיך ולהתפתח גם מחוץ לרחם - הן פיזית והן מנטלית/שפתית.

ואכן, יעקב, לעומת עֵשׂוֹ, מגיע לעולם חלש ובוסרי. הוא חייב להתפתח כדי לשרוד. אמו מגוננת עליו, שומרת עליו, ודואגת להתפתחותו. כשיגיע זמנו להיות "עשוי" - בשל ובוגר - גם שמו ישתנה. וכשזה יקרה, הפלא ופלא, הוא ואחיו ישלימו.

עֵשׂוֹ, אם כן, הוא העשוי, יעקב הוא המתהווה.

עכשיו ברור מה יעקב רוצה. הוא רוצה מה שכל אדם רוצה: להתהוות, להגיע לשלמות.

נו, וכאן מתחילות הצרות הגדולות.

לפחות עד גיל מסוים, משהו בתוכנו חש לא בשל, לא מוכן עדיין לחיים. צריך ללמוד, צריך לרכוש מקצוע, צריך להתקדם, צריך להתחנן, צריך להקים משפחה, צריך להגשים, צריך, צריך, צריך... כמעט כל מי שאני מכיר - שוב, לפחות עד גיל מסוים - מסתובב בעולם בתחושה שהוא עדיין "לא מספיק". עוד קצת, רק עוד קצת. וכמו האופק, תמיד יהיה עוד קצת.

עד כאן החלק הראשון, הפשוט... מכאן מתחיל השלב המתעתע.

בעוד עֵשׂוֹ הוא ה"עשוי", כלומר, הוא הגיע לעולם שלם, גם על יעקב נרמז שהוא שלם. נאמר שהוא "איש תם". תם פירושו שלם. על פניו נראה שגם יעקב הגיע לעולם שלם! אז מה פתאום התהוות? מדוע התפתחות? מדוע הוא - ואנחנו - מסתובבים בעולם בתחושה שאנחנו "לא מספיק"?

כאן טמון סוד נפלא! זהו הסוד הגדול לעניין העלום ההוא, הנקרא רצון.

אני מבקש להציע שאין סתירה כלשהי בין שלם לבין התהוות/התפתחות. כל אדם, כל דבר, כל גרגר, הוא שלם. לגמרי ולחלוטין. יש בו כבר הכל. הכל טמון בו. לא חסר בו דבר. הכל תם.

אבל השלמות הזאת גנוזה. היא מוסתרת. כל מסע האדם הוא הוצאת השלם הקיים בו מן הכוח אל הפועל. זהו ה"לך לך" האישי של כל אחד ואחת מאיתנו. ולכן זה "לך לך" - אל עצמך, או עבור עצמך.

אדם לעולם לא יממש דבר שאינו כבר קיים בו.

הרצון - במובנו העמוק ביותר - הוא ידיעה גבוהה ולגמרי לא מודעת, של כל היש הגנוז בתוכנו. הידיעה הלא מודעת הזו מעורר תחושה - לפעמים קלה, לפעמים עזה - של כמיהה להוציא אל הפועל את היש שכבר קיים. והכמיהה הזו היא הרצון.

אדם לא יכול לרצות דבר שלא קיים בתוכו! אם מתגלה בנו רצון - כל רצון - משמע שהגרעין, או הפוטנציאל, כבר טמון בנו. בהכרח. אם אין גרעין כזה, ואם אין פוטנציאל כזה, לא יתעורר כל רצון!

אבל זה לא כל כך פשוט....

רצון הוא בעת ובעונה אחת כוח מחייה (passion) והוא גם כוח מאמלל. אדם שאינו יודע מה הוא רוצה, או שרצונו מודחק מכל סיבה שהיא, שלא בוערת בו אש ותשוקה, הוא מנותק במידה מסוימת מחיותו, משהו בו

כבוי. אבל הרצון גם מעיד על כך שהדבר ההוא, שאותו אני רוצה, אינו זמין לי. זה יוצר פער בין המצוי/הגלוי לבין המציאות שאני כמהה אליה. פער הוא החוויה - בהא הידיעה - של הכאב בחיינו. לא בכדי הבודהיזם זיהה ברצון את מקור הסבל (וסליחה על הפשטנות שבמשפט הזה). המסורת היהודית, לעומת זאת, מזהה ברצון קול אלוהי, קול של שליחות גבוהה. כי הקול הזה מספר לנו על הפוטנציאל האלוהי הגנוז בתוכנו. מימוש הרצון - כשהוא מדויק ומבורר(!) - הוא לא פחות מהתממשות האלוהות בעולם.

הטעות הגדולה שכולנו עושים - ובגללה אנחנו חווים פער - היא לחפש את הגשמת הרצון הזה מחוצה לנו. כשמתגלה רצון עינינו ישר תרות אחר מימושו בחוץ, מתוך הבנה שגויה שהדבר אותו אנחנו רוצים נמצא בחוץ. הוא לא. לעולם לא. הטעות הזו גורמת לסבל הגדול שכל התורות הרוחניות ניסו לגאול אותנו ממנו. **הבעיה איננה עם הרצון, אלא בהפניית התודעה למימוש החוצה.** אמנם, כשהזרע ינבוט בסופו של דבר, הרצון יתגלה ויתגשם בחוץ, הוא יתממש בחוץ, אבל הוא לא בא מן החוץ.

העבודה שבלב

ההזמנה השבוע היא ליצירת מערכת יחסים חדשה לגמרי עם הרצון שלנו: להסכים דבר ראשון לא למהר לממש את רצוננו. רק לבקש מהרצון להתגלות בתודעה ולגלות לנו - לא מה אנחנו רוצים - אלא על מה טמון בנו, מה כבר נמצא בתוכנו, מה גנוז בנו ומבקש להתממש בעולם.

אם נדע את זה, הרצון כבר יתממש מאליו. ברכות. בחסד.

שבת שלום,

אלישע